

Kulturbegrebet introduceret

Kirsten Hastrup: *Kultur. Det fleksible fællesskab*, Aarhus Universitetsforlag, 2004, 204 sider, 198,00 kr.

Tøger Seidenfaden forsøgte en gang en lille test med sine læsere. Spørgsmålet lød noget i retning af: ”Hvad har en muslim, en universitetsstuderende, en polospiller, en ukrainer og en IT-nørd tilfælles?” Svaret er simpelt: Det kunne være den samme person.

Jeg indrømmer gerne, at jeg blev snydt. Så forskellige ’identiteter’ har ikke noget at gøre med hinanden, og flere af dem opleves som intuitivt modsatrettede. Hvad denne lille test afslører – ud over hin enkeltes private fordomme - er den grundighed, hvormed en helt bestemt version af begrebet *kultur* er indlejret i vore hoveder. For ud over at kunne fungere som karakteristika for et enkelt individ, er vi nok mest vant til, at ovenstående prædikater definerer en bestemt kultur.

Om Kirsten Hastrup også læste Tøgers indlæg vides ikke, men hun har i hvert fald sat sig for at introducere til kulturbegrebet, uden at ville falde i den grøft der absolutiserer kulturbegrebet ud fra en vulgærherdersk model. Derfor deler Hastrup på fornuftig vis introduktionen op i forskellige facetter af kulturbegrebet. Alt efter funktioner trækker begrebet i forskellige retninger, en funktionalisering der

hjælper med til at opløse begrebets to-talkarakter, men også til at undgå en lige så ulidelig gummiagtighed.

Derfor optræder kulturbegrebet i mange roller. Som noget *absolut* (Thailandske forældre til børneprostituerede er immune overfor kritik. Det er jo nu en gang en del af deres kultur), som noget *krigerisk* (folkets skæbnefællesskab som latent aggressivitet overfor andre skæbnefællesskaber), som *kundskaber* (det sted hvorfra vi starter med at lære, og som er forudsætningen for, at vi senere kan flytte os) og som noget meget *fleksibelt* (’inde’ i enhver kultur foregår mange ting som gennem ’strategi’ og ’improvisation’ ændrer på kulturen uden at være i opposition til den). Jeg kunne blive ved, for der er rigtig mange eksempler og definitioner undervejs i bogen.

Det er så også denne vidtstrakte nuanceringsbestræbelse, der blokerer lidt for min forståelse. Det at kulturbegrebet præsenteres i tematiske kapitler får ofte den konsekvens, at den egentlige ’kulturbegrebslige’ landvinding ved dette eller hint eksempel utydeliggøres. De forskelle, der er mellem politik, etik og æstetik eller mellem etnicitet, nationalitet og religiøsitet, sløres måske mere end godt er, og efterlader ofte læseren lettere forvirret. Ikke at tankerne, Hastrup præsenterer, er uklare, der er blot mange eksempler, felter og definitioner. Man bliver helt forpustet. En anden og anderledes orkestreret indføring i *antropologiens* univers (som er mere end blot kultur, på samme måde som kulturbegrebet ikke er forbeholdt

antropologien) kunne være Thomas Hylland Eriksens *Små steder – store spørsmål*. Her optræder kulturbegrebet i samspil med en række andre kernebegreber, og vinder derved en anden tydelighed.

Jeg er dog glad for bogen. Sjældent har jeg set et mere salomonisk bud på kulturbegrebet, der insisterer på, at det kan være alle Herders forbandelser men også kan så meget mere. Sigtet om at præsentere et afbalanceret kulturbegreb er prisværdigt. Det kan vise, at et 'ubeslaglagt potentiale for forandring', er centralt for kulturbegrebet. Læser man bogen om kulturens *fleksibilitet*, Hastrups dominerende bestemmelse af kulturbegrebet, er der ikke længere nogen undskyldninger for at dumpe i Tøgers test.

Frank Beck Lassen

anbefales Iver B. Neumann: "Det er typisk norsk å krige, Susan Sontag: "Et bilde av andres lidelse samt Rolf Hobson: "Fra den innhegnede til den privatiserte krigen". Tag også et kig på deres katalog over tidligere numre i selve bladet eller på hjemmesiden www.hf.uio.no/iks/arr. Der er masser at hente for idehistorikere af alle slags og med alle slags interesser.

Mikkel Thorup

Krig

Arr – Idéhistorisk tidsskrift nr. 2/3 – 2004, tema: Krig, kan bestilles på www.hf.uio.no/iks/arr

Slagmarks norske pendant hedder Arr og har denne gang det desværre altid aktuelle emne krig som tema. Nummeret kommer ganske vidt omkring fra Norges fredstradition, krigsmindemærker, urban krigsførelse, anden verdenskrig som den model vi tænker krig indenfor, krig i film og litteratur, nye former for krigsførelse osv. Specielt kan